

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL SUDA

PREDMET MLINAREVIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 24406/21)

PRESUDA

Članak 6. stavak 1. (kazneni aspekt) • Nepristran sud • Nedostatak objektivne nepristranosti Ustavnog suda u kaznenom postupku (predmet „Planinska") protiv, među ostalim, podnositelja zahtjeva i bivšeg predsjednika Vlade Republike Hrvatske • Sin jednog od sudaca, vršitelja dužnosti predsjednika vijeća i izvjestitelja u predmetu, bio je zaposlen u odvjetničkom društvu odvjetnika koji je zastupao jednog od podnositeljevih suokrivljenika i stoga u ovisnom i podređenom položaju u odnosu na tog odvjetnika • Bivši odvjetnički ured dotičnog suca, nakon njegova imenovanja sucem Ustavnog suda, „preuzeli" su odvjetnici iz tog istog odvjetničkog društva • Sudac nije obavijestio predsjednika Ustavnog suda o tim okolnostima niti se pokušao izuzeti • Podnositeljeve sumnje u pogledu nedostatka nepristranosti objektivno su opravdane

Pripremilo Tajništvo. Nije obvezujuće za Sud.

STRASBOURG

30. travnja 2026.

KONAČNA

30. srpnja 2026.

Ova presuda je konačna na temelju članka 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Mlinarević protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Ivana Jelić, *predsjednica*,
Erik Wennerström,
Raffaele Sabato,
Frédéric Krenc,
Mykola Gnatovskyy,
Artūrs Kučs,
Anna Adamska-Gallant, *suci*,

i Liv Tigerstedt, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 24406/21) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Mladen Mlinarević („podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija") dana 23. travnja 2021.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada") obavijesti o prigovoru o nepristranosti suda, a da se ostatak zahtjeva odbaci kao nedopušten,

izuzeće g. Davora Derenčinovića, suca imenovanog u ime Republike Hrvatske, od sudjelovanja u vijeću u ovom predmetu (pravilo 28. stavak 3. Poslovnika Suda),

odluku predsjednika odjela na temelju pravila 29. stavka 2. točke (b) da manje od tri osobe navedene na popisu *ad hoc* sudaca koji je Vlada unaprijed podnijela u skladu s člankom 26. stavkom 4. Konvencije i pravilom 29. stavkom 1. točkom (a) udovoljavaju uvjetima utvrđenima u stavku 1. točki (c) tog pravila,

odluku predsjednika odjela da imenuje suca Mykolu Gnatovskog za *ad hoc* suca (članak 26. stavak 4. Konvencije i pravilo 29. stavak 2. točka (b)) umjesto g. Derenčinovića,

očitovanja stranaka,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 24. ožujka 2026.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Predmet se odnosi na navodni nedostatak nepristranosti Ustavnog suda u kaznenom postupku koji se vodio protiv, među ostalim, podnositelja zahtjeva i g. I. Sanadera (bivšeg predsjednika Vlade Republike Hrvatske). Postupak se u nacionalnim medijima općenito nazivao slučaj „Planinska".

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1954. i živi u Zagrebu. Zastupala ga je gđa S. Marković, odvjetnica u Zagrebu.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta može se sažeti kako slijedi.

5. Dana 31. kolovoza 2012. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta podigao je pred Županijskim sudom u Zagrebu optužnicu protiv podnositelja zahtjeva, g. Sanadera, S.F.-a, P.Č.-a te društava M. i C. za kaznena djela zlouporabe položaja i ovlasti ili za poticanje ili pomaganje u zlouporabi položaja i ovlasti. Optužbe su se odnosile na prodaju državi nekretnine u suvlasništvu društava M. i C. koja se nalazi u Planinskoj ulici u Zagrebu.

6. Dana 13. prosinca 2012. izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu potvrdilo je optužnicu te je predmet uputilo na suđenje. Ubrzo nakon toga postupak je razdvojen u odnosu na P.Č.-a.

7. Tijekom postupka protiv preostalih optuženika S.F. i dva društva priznali su krivnju, dok su podnositelj zahtjeva i g. Sanader poricali počinjenje djela koja su im stavljena na teret.

8. Pravomoćnom presudom od 4. travnja 2019. Vrhovni sud proglasio je sve optuženike krivima te je djelomično potvrdio, a djelomično preinačio presudu Županijskog suda u Zagrebu od 7. travnja 2017. Podnositelj zahtjeva proglašen je krivim za pomaganje u zlouporabi položaja i ovlasti te je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, koja je zamijenjena radom za opće dobro. Naloženo mu je i platiti, solidarno sa suoptuženicima, naknadu štete državi u iznosu od 14.919.196,05 hrvatskih kuna (približno 1.980.100 eura (EUR)).

9. Dana 27. lipnja 2019. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu protiv presude Vrhovnog suda, u kojoj je prigovorio zbog nepoštenosti kaznenog postupka koji se vodio protiv njega. Ustavni sud ispitao je njegovu ustavnu tužbu zajedno s ustavnom tužbom koju je podnio g. Sanader. Odbio je obje ustavne tužbe odlukom od 26. studenoga 2020., koja je podnositeljevim punomoćnicima dostavljena 7. prosinca 2020.

10. Ustavni sud zasjedao je u vijeću od šest sudaca, kojim je predsjedao sudac R.M. Sutkinja I.A.M., koja je inače bila predsjednica vijeća, i sudac M.Š. izuzeli su se iz predmeta. Prema navodima Vlade, sudac R.M. postupao je i kao izvjestitelj u predmetu.

11. Prije nego što je 7. lipnja 2016. imenovan sucem Ustavnog suda, sudac R.M. aktivno se bavio odvjetničkom praksom u vlastitom odvjetničkom uredu. Prema tvrdnjama stranaka, nakon R.M.-ova imenovanja, njegov odvjetnički ured, odnosno, zastupanje u predmetima (nepovezanima s dotičnim postupkom u ovom predmetu) u kojima je R.M. bio vodeći partner odvjetnik „preuzeli" su odvjetnici iz odvjetničkog društva koje je zastupalo jednog od podnositeljevih suokrivljenika u postupku, i to društvo M. Prema navodima podnositelja zahtjeva, to odvjetničko društvo zastupalo je i suokrivljenika S.F.-a. Dalje proizlazi iz tvrdnji stranaka da je, u razdoblju koje se preklapalo s postupkom, sin suca R.M.-a bio zaposlen u dotičnom odvjetničkom društvu kao odvjetnički vježbenik.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

12. Mjerodavni članak Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/1990, s naknadnim izmjenama i dopunama) glasi kako slijedi:

Članak 122.

"Ustavni sud Republike Hrvatske čini trinaest sudaca koje bira Hrvatski sabor …"

13. Mjerodavne odredbe Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 99/1999 i 29/2002), glase kako slijedi:

Članak 27. st. 6.

„Sudac Ustavnog suda se ne može uzdržati od glasovanja, osim u slučaju kada je sudjelovao u donošenju zakona, drugog propisa ili odluke koji su predmet odlučivanja."

Članak 34.

„Ako ovim Ustavnim zakonom nije propisano drukčije Ustavni sud u postupku podredno smisleno primjenjuje odredbe odgovarajućih postupovnih zakona Republike Hrvatske."

Članak 68.

„(1) O ustavnoj tužbi odlučuje vijeće sastavljeno od šest sudaca.

(2) Vijeće sastavljeno od troje sudaca odlučuje o ustavnim tužbama kada ne postoje postupovne pretpostavke za odlučivanje (nepravodobnost, neovlaštenost na podnošenje ustavne tužbe, nedopuštenost i dr.).

(3) Vijeće može odlučivati samo jednoglasno i u punom sastavu.

(4) Ako se u vijeću ne postigne jednoglasnost ili ako vijeće smatra da predmet ustavne tužbe ima širi značaj, o ustavnoj tužbi odlučit će sjednica Ustavnog suda."

14. Mjerodavne odredbe Poslovnika Ustavnog suda Republike Hrvatske (Narodne novine br. 181/2003 s naknadnim izmjenama i dopunama) glase kako slijedi:

Članak 23. 3.

„(3) Ako je zbog naravi posla potrebno održati sjednicu vijeća, a izvjesna je odsutnost pojedinog suca koji je član vijeća ili je sudac, koji je član vijeća, najavio da će se uzdržati od glasovanja u predmetu koji je na dnevnom redu, predsjednik Ustavnog suda odredit će suca koji će za tu priliku na sjednici vijeća zamijeniti odsutnog suca, odnosno suca koji je najavio da će se u određenom predmetu uzdržati od glasovanja.

Članak 53.

„(1) Sudac se ne može uzdržati od glasovanja, osim u slučaju kada je sudjelovao u donošenju zakona, drugog propisa ili odluke, odnosno rješenja koji su predmet odlučivanja (članak 27. stavak 6. Ustavnog zakona).

(2) Ako su ispunjene pretpostavke za uzdržavanje od glasovanja iz stavka 1. ovog članka, sudac je dužan prije održavanja Sjednice Ustavnog suda ili sjednice nadležnog vijeća o tome obavijestiti predsjednika Ustavnog suda.

(3) Ako je donošenje odluke ili rješenja u nadležnosti vijeća na kojem se odluke i rješenja donose jednoglasno, a sudac koji je član vijeća najavi da će se uzdržati od glasovanja u pojedinom predmetu koji je na dnevnom redu sjednice vijeća, predsjednik Ustavnog suda postupit će u skladu s člankom 23. stavkom 3. ovog Poslovnika.

15. Mjerodavni članci Zakona o kaznenom postupku, (Narodne novine br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014, 70/2017 i 126/2019), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, glasili su kako slijedi:

Članak 32.

„(1) Sudac ili sudac porotnik isključen je od obavljanja sudske dužnosti:

…

2) ako mu je okrivljenik, njegov branitelj, tužitelj, žrtva, oštećenik, njihov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, bračni drug ili srodnik u uspravnoj liniji do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, a po tazbini do drugog stupnja;

…

4) ako je u tom kaznenom predmetu u prethodnom postupku … sudjelovao u postupku kao… branitelj [ili] zakonski zastupnik,;

…

(2) Sudac ili sudac porotnik može biti otklonjen od obavljanja sudske dužnosti ako se izvan slučajeva navedenih u stavku 1. ovog članka navedu i dokažu okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristranost.“

Članak 33.

„(1) Sudac ili sudac porotnik čim sazna da postoji koji od razloga za isključenje iz članka 32. stavka 1. ovog Zakona, dužan je prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome izvijestiti predsjednika suda, koji će mu odrediti zamjenu. …

(2) Ako sudac ili sudac porotnik smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njegov otklon (članak 32. stavak 2.), izvijestit će o tome predsjednika suda.“

Članak 69. st. 1.

„Više okrivljenika mogu imati zajedničkog branitelja ako se protiv njih ne vodi postupak za isto kazneno djelo ili ako to nije u suprotnosti s probicima njihove obrane.“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

16. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da Ustavni sud nije bio nepristran zbog sudjelovanja suca R.M.-a. Podnositelj je ustvrdio da su, nakon što je

sudac R.M. imenovan sucem tog suda, njegov odvjetnički ured „preuzeli" odvjetnici iz odvjetničkog društva koje je zastupalo dva podnositeljeva suokrivljenika u dotičnom postupku. Nadalje, sin suca R.M.-a bio je zaposlen kao odvjetnički vježbenik u tom odvjetničkom društvu. Podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

> „Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi … svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično … ispita njegov slučaj."

A. Dopuštenost

17. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio dostupna domaća pravna sredstva za svoj prigovor. Konkretno, tvrdila je da je podnositelj trebao znati, već prilikom podnošenja ustavne tužbe, da bi sudac R.M. mogao sudjelovati u postupku pred Ustavnim sudom. Stoga je trebao podnijeti zahtjev za izuzeće suca R.M.-a u svojoj ustavnoj tužbi ili tijekom postupka pred Ustavnim sudom.

18. Podnositelj zahtjeva naveo je da nije bio dužan podnijeti zahtjev za izuzeće suca R.M.-a, već je bilo na sucu R.M.-u da se izuzme iz predmeta, što je u skladu s dugogodišnjom praksom Ustavnog suda mogao učiniti neovisno o tome je li podnositelj to zatražio.

19. Sud napominje da ništa u činjenicama predmeta ili tvrdnjama stranaka ne ukazuje na to da je podnositelj zahtjeva znao ili mogao znati prije 7. prosinca 2020. (kada je odluka Ustavnog suda dostavljena njegovim punomoćnicima – vidi stavak 9. ove presude) da će o njegovu predmetu odlučivati vijeće tog suda u čijem je sastavu sudac R.M.

20. Konkretno, u razdoblju nakon što je podnositelj podnio ustavnu tužbu i prije nego što je Ustavni sud donio odluku, nije održana nikakva usmena ili javna rasprava niti donesena neka druga odluka u podnositeljevu predmetu na temelju koje je podnositelj mogao predvidjeti sastav vijeća koje će odlučivati o njegovoj ustavnoj tužbi. Stoga bi ovaj predmet trebalo razlikovati od predmeta *Juričić protiv Hrvatske*, br. 58222/09, stavci 61. – 64., 26. srpnja 2011., u kojem je Sud smatrao da je podnositeljica zahtjeva mogla očekivati da će Ustavni sud o njezinu predmetu odlučivati na plenarnoj sjednici, među ostalim, jer je ranije u tom predmetu u istom sastavu odlučivao o privremenoj mjeri (*ibid*., stavci 62. – 63.).

21. Nadalje, Sud primjećuje da Ustavni sud, koji je sastavljen od 13 sudaca (vidi stavak 12. ove presude), odlučuje o ustavnim tužbama u vijeću sastavljenom od šest sudaca, kao i u podnositeljevu predmetu, osim ako je tužba nedopuštena, a u tom slučaju odlučuje u vijeću sastavljenom od troje sudaca (vidi stavak 13. ove presude). Prema tome, i za razliku od situacije u predmetu *Juričić* (gore naveden, stavak 63.), u kojem sudjelovanje određenog suca nije bilo samo moguće već i vrlo vjerojatno, ili predmetu *Pirtskhalava i Y protiv Gruzije* ((odl.), br. 11025/22 i 11032/22, stavci 62. – 64., 4. studenoga 2025.), u kojem je postojala veća vjerojatnost da će određeni

sudac sudjelovati u vijeću koje odlučuje o revizijama podnositelja nego da neće, u ovom se predmetu ne može reći da je vjerojatnost da će o podnositeljevoj ustavnoj tužbi odlučivati vijeće Ustavnog suda u čijem je sastavu sudac R.M. bila tolika da je podnositelj trebao predvidjeti tu mogućnost. Sud je već smatrao da u takvim okolnostima podnositelji zahtjeva nisu obvezni preventivno zatražiti izuzeće sudaca čija bi nepristranost mogla biti podložna sumnji (vidi *Hrvatski golf savez protiv Hrvatske*, br. 66994/14, stavci 110. – 121., 17. prosinca 2020.). Sud ne vidi razloga zašto bi smatrao drukčije u ovom predmetu i stoga odbija Vladin prigovor.

22. Sud primjećuje da ovaj zahtjev nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

23. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da njegovim suokrivljenicima S.F.-u i društvu M., koje su zastupali odvjetnici iz odvjetničkog društva koje je „preuzelo" odvjetnički ured suca R.M.-a i u kojem je njegov sin bio zaposlen, nije bilo u interesu da bude oslobođen optužbi jer im je svima naloženo solidarno platiti naknadu štete državi. Nadalje, premda je priznao da nije imao nikakvih saznanja o tome tko je bio sudac izvjestitelj u njegovu predmetu, napomenuo je da bi, ako je to zaista bio sudac R.M. kako je navela Vlada (vidi stavak 10. ove presude), to dodatno potkrijepilo pristranost tog suca. Nadalje je tvrdio da, u svakom slučaju, činjenica da je sudac R.M. bio jedan od šestero sudaca u sastavu vijeća koje je jednoglasno odlučilo o njegovoj ustavnoj tužbi nije bila odlučujuća za ispitivanje pitanja objektivne nepristranosti jer, s obzirom na tajnost vijećanja, nije bilo moguće utvrditi utjecaj nekog suca na postupak odlučivanja.

24. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije učinio vjerojatnim da sudac R.M. nije bio nepristran.

25. Konkretno, Vlada je istaknula da sin suca R.M.-a nije mogao zastupati, ni osobno ni kao zamjena, podnositeljeve suokrivljenike ni u kojoj fazi kaznenog postupka jer je u to vrijeme bio odvjetnički vježbenik koji još nije položio pravosudni ispit. Nadalje, postojanje dotične veze moglo se tumačiti i tako da ukazuje na to je sudac R.M. bio „naklonjeniji" svim okrivljenicima, pa time i podnositelju zahtjeva. Vlada je dodala, međutim, da bi takvo tumačenje bilo jednako špekulantsko kao i tumačenje koje je iznio podnositelj. Naposljetku, s obzirom na činjenicu da je Ustavni sud, zasjedajući u vijeću u sastavu od šest sudaca, jednoglasno donijelo odluku o odbijanju podnositeljeve ustavne tužbe, Vlada je tvrdila da su podnositeljeve tvrdnje da je sudac R.M. mogao utjecati na cijelo vijeće neosnovane.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

26. Sud ponavlja da nepristranost u pravilu označava nepostojanje predrasuda ili pristranosti te se postojanje ili nepostojanje nepristranosti može ispitati na različite načine. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, postojanje nepristranosti u smislu članka 6. stavka 1. mora biti utvrđeno prema subjektivnom testu, pri čemu se mora uzeti u obzir osobno uvjerenje i ponašanje konkretnog suca, to jest, to je li sudac imao neke osobne predrasude ili pristranosti u tom predmetu; te isto tako prema objektivnom testu, to jest, treba utvrditi je li sam sud, i, među drugim aspektima, njegov sastav, nudio dovoljno jamstava kako bi se isključila svaka legitimna sumnja u pogledu njegove nepristranosti (vidi, primjerice, *Kyprianou protiv Cipra* [VV], br. 73797/01, stavak 118., ECHR 2005-XIII; *Micallef protiv Malte* [VV], br. 17056/06, stavak 93., ECHR 2009; *Morice protiv Francuske* [VV], br. 29369/10, stavak 73., ECHR 2015; i *Ilnseher protiv Njemačke* [VV], br. 10211/12 i 27505/14, stavak 287., 4. prosinca 2018.).

27. Kad je riječ o subjektivnom testu, u ustaljenoj dugogodišnjoj sudskoj praksi Suda utvrđeno je načelo da se mora pretpostaviti da sud nema osobnih predrasuda ili pristranosti (vidi gore navedene predmete *Kyprianou*, stavak 119.; *Micallef*, stavak 94.; i *Morice*, stavak 74.). Osobna nepristranost suca mora se pretpostaviti dok se ne dokaže suprotno (vidi *Hauschildt protiv Danske*, 24. svibnja 1989., stavak 47., Serija A br. 154). Kad je riječ o vrsti potrebnih dokaza, Sud je, primjerice, nastojao utvrditi je li sudac pokazao neprijateljstvo ili nenaklonost iz osobnih razloga (vidi *De Cubber protiv Belgije*, 26. listopada 1984., stavak 25., Serija A br. 86, i gore navedeni predmet *Morice*, stavak 74.).

28. U najvećem broju predmeta u kojima se otvara pitanje nepristranosti Sud je bio usredotočen na objektivni test (vidi gore navedeni predmet *Micallef*, stavak 95.). Međutim, ne postoji stroga podjela između subjektivne i objektivne nepristranosti jer ponašanje suca ne samo da može izazvati objektivne bojazni u pogledu nepristranosti s gledišta vanjskoga promatrača (objektivni test) već se može odnositi i na pitanja njegova ili njezina osobnog uvjerenja (subjektivni test) (vidi gore navedeni predmet *Kyprianou*, stavak 119.). Stoga, u nekim predmetima u kojima može biti teško pribaviti dokaze kojima bi se opovrgnula pretpostavka subjektivne nepristranosti suca, zahtjev objektivne nepristranosti pruža dodatno važno jamstvo (vidi *Pullar protiv Ujedinjene Kraljevine*, 10. lipnja 1996., stavak 32., *Izvješća o presudama i odlukama* 1996-III, i gore navedeni predmet *Morice*, stavak 75.).

29. Kad je riječ o objektivnom testu, mora se utvrditi postoje li, sasvim odvojeno od ponašanja suca, provjerljive činjenice koje mogu izazvati sumnje u pogledu njegove nepristranosti. To podrazumijeva da je, pri odlučivanju o tome postoji li u nekom predmetu legitiman razlog za bojazan da neki sudac pojedinac ili neko tijelo sastavljeno od sudaca nisu nepristrani,

stav dotične osobe važan, ali ne i odlučujuć. Ono što jest odlučujuće je pitanje može li se ta bojazan smatrati objektivno opravdanom (vidi gore navedeni predmet *Micallef,* stavak 96.).

30. Objektivni test uglavnom se odnosi na hijerarhijske i druge veze između sudaca i drugih sudionika u postupku. Stoga se u svakom pojedinom predmetu treba odlučiti je li dotična veza takve prirode i stupnja da ukazuje na nedostatak nepristranosti suda (vidi gore navedeni predmet *Morice*, stavak 77.).

31. U tom smislu čak i vanjski dojam može biti od određene važnosti ili, drugim riječima, „ne samo da pravda mora biti izvršena, nego se mora i vidjeti da je ona izvršena" (vidi gore navedeni predmet *De Cubber*, stavak 26.). Tu je u pitanju povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju ulijevati javnosti. Prema tome, svaki sudac u odnosu na kojeg postoji legitiman razlog za strah od nedostatka nepristranosti mora se izuzeti (vidi *Castillo Algar protiv Španjolske*, 28. listopada 1998., stavak 45., *Izvješća* 1998-VIII; gore navedeni predmet *Micallef,* stavak 98.; i gore navedeni predmet *Morice*, stavak 78.).

32. Nadalje, kako bi javnost imala povjerenje u sudove koje je neophodno, potrebno je uzeti u obzir i pitanja unutarnje organizacije (vidi *Piersack protiv Belgije*, 1. listopada 1982., stavak 30. točka (d), Serija A br. 53). Postojanje nacionalnog postupka za osiguranje nepristranosti, i to pravila koja uređuju izuzeće sudaca, relevantan je čimbenik. Takva pravila pokazuju nastojanje nacionalne zakonodavne vlasti da ukloni sve razumne sumnje u pogledu nepristranosti dotičnog suca ili suda i predstavljaju pokušaj osiguranja nepristranosti uklanjanjem razloga za takvu zabrinutost (vidi *Zahirović protiv Hrvatske*, br. 58590/11, stavak 35., 25. travnja 2013.). Uz osiguranje nepostojanja stvarne pristranosti, usmjerena su i na otklanjanje svega onoga što bi moglo izgledati kao pristranost, te tako služe za promicanje povjerenja javnosti u sudove u demokratskom društvu. Sud će takva pravila uzeti u obzir pri donošenju vlastite ocjene o tome je li dotični sud bio nepristran i, posebice, mogu li se strahovi podnositelja zahtjeva smatrati objektivno opravdanima (vidi gore navedeni predmet *Micallef*, stavak 99.).

33. Naposljetku, Sud smatra da je važno ponoviti da je pravo osobe da joj sudi nepristran sud od iznimne važnosti i da ostvarivanje tog prava ne može ovisiti samo o strankama (vidi *Pfeifer i Plankl protiv Austrije*, br. 10802/84, stavak 38., 25. siječnja 1992., i *Mamić i drugi protiv Hrvatske* (odl.), br. 21714/22 i dva druga zahtjeva, stavak 128., 9. srpnja 2024.). Suci bi trebali održavati i provoditi visoke standarde ponašanja i trebali bi osobno poštovati te standarde kako bi održali integritet pravosuđa. Svakim kršenjem tih standarda smanjuje se povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju ulijevati javnosti (vidi gore navedeni predmet *Morice*, stavak 78., i *Škrlj protiv Hrvatske*, br. 32953/13, stavak 43., 11. srpnja 2019.).

(b) Primjena navedenih načela na ovaj predmet

34. Sud napominje da podnositelj zahtjeva nije iznio nikakvu tvrdnju kojom bi doveo u pitanje osobnu nepristranost suca R.M.-a. Predmet se stoga mora ispitati s aspekta objektivne nepristranosti. Točnije, Sud mora razmotriti pitanje mogu li se sumnje podnositelja zahtjeva o nepristranosti vijeća Ustavnog suda koje je odlučivalo o njegovoj ustavnoj tužbi, koje proizlaze iz konkretnih okolnosti u pogledu suca R.M.-a, smatrati objektivno opravdanima.

35. Sud u tom pogledu primjećuje da se okolnosti koje je naveo podnositelj zahtjeva odnose na veze između suca R.M.-a i odvjetnika iz odvjetničkog društva koji su zastupali podnositeljeve suokrivljenike u postupku (S.F.-a i društvo M.). Konkretno, nakon R.M.-ova imenovanja sucem Ustavnog suda ti su odvjetnici preuzeli zastupanje u predmetima (nepovezanima s dotičnim postupkom) u kojima je R.M. bio vodeći partner odvjetnik. Nadalje, sin R.M.-a bio je zaposlen u tom odvjetničkom društvu.

36. Sud napominje da iz tvrdnji stranaka nije jasno je li S.F.-a doista zastupao odvjetnik iz dotičnog odvjetničkog društva, i ako jest, u kojem trenutku. U svakom slučaju, nije sporno da je u dotičnom kaznenom postupku društvo M. zastupao T.G., odvjetnik iz tog odvjetničkog društva.

37. Sud ponavlja da je, iako se ne zahtijeva uvijek automatsko izuzeće svih sudaca na domaćoj razini koji su u srodstvu s djelatnicima odvjetničkih ureda koji zastupaju stranke u određenom postupku (vidi *Ramljak protiv Hrvatske*, br. 5856/13, stavak 29., 27. lipnja 2017.), priroda tih osobnih veza važna pri utvrđivanju jesu li bojazni podnositelja zahtjeva bile objektivno opravdane (vidi *Mitrov protiv Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije*, br. 45959/09, stavak 54., 2. lipnja 2016., i gore navedeni predmet *Ramljak*, stavak 31.). Sud je pojasnio da kada postoji opravdani razlog za bojazan da sudac nije nepristran, taj se sudac mora izuzeti (vidi gore navedeni predmet *Ramljak*, stavak 31.).

38. S tim u vezi Sud kao prvo ističe blisku osobnu vezu između suca R.M.-a i njegova sina. Ništa u spisu predmeta ne ukazuje na to da sudac R.M. nije bio svjestan činjenice da je njegov sin zaposlen u odvjetničkom društvu koje je zastupalo jednog od okrivljenika u dotičnom postupku. Međutim, ništa u spisu ne ukazuje da je o tim okolnostima obavijestio predsjednika Ustavnog suda, što je trebao učiniti u skladu s člankom 33. Zakona o kaznenom postupku, koji se *mutatis mutandis*, na odgovarajući način trebao primijeniti na postupak pred Ustavnim sudom (vidi stavke 12 – 15 ove presude, i *Mežnarić protiv Hrvatske*, br. 71615/01, stavci 21. i 28., 15. srpnja 2005.). Ne čini se ni da se pokušao izuzeti iz predmeta kao što su to učinili sutkinja I.A.M. i sudac M.Š. (vidi stavak 10. ove presude).

39. Kad je riječ o sudjelovanju sina suca R.M.-a, Sud prihvaća tvrdnju Vlade da on nije mogao zastupati, ni osobno ni kao zamjena, društvo M. ni u kojoj fazi predmetnog kaznenog postupka jer je u to vrijeme bio odvjetnički vježbenik koji još nije položio pravosudni ispit. Međutim, premda točno

razdoblje trajanja njegova radnog odnosa u odvjetničkom društvu nije poznato, iz tvrdnji stranaka proizlazi da se ono preklapalo s tim postupkom (vidi stavak 11. ove presude i usporedi gore navedeni predmet *Ramljak*, stavak 35.). Kao odvjetnički vježbenik, R.M.-ov sin bio je podređen T.G.-u, koji je bio glavni odvjetnik i partner u odvjetničkom društvu, te su njegovo zaposlenje i dobre preporuke ovisili o T.G.-u i odvjetničkom društvu (usporedi gore navedeni predmet *Ramljak*, stavak 37.).

40. Sud nadalje primjećuje da je u podnositeljevu predmetu Ustavni sud zasjedao u vijeću u sastavu od šest sudaca i da je sudac R.M. bio vršitelj dužnosti predsjednika tog vijeća i, prema navodima Vlade, sudac koji je postupao kao izvjestitelj u predmetu (vidi stavak 10. ove presude). Prema tome, iako nije moguće utvrditi točan utjecaj suca R.M.-a na ishod postupka pred Ustavnim sudom jer je taj sud donio odluku na nejavnoj sjednici, ta situacija može dovesti u pitanje nepristranost suda (usporedi gore navedeni predmet *Morice*, stavak 89.). Sud primjećuje i da ništa ne ukazuje da su postojale bilo kakve praktične poteškoće u pronalaženju zamjene za suca R.M.-a među preostalih petero sudaca Ustavnog suda (usporedi *Golubović protiv Hrvatske*, br. 43947/10, stavak 58., 27. studenoga 2012.).

41. S obzirom na gore navedeno i važnost vanjskog dojma u ovakvim predmetima (vidi *Drago Tadić protiv Hrvatske*, br. 25551/18, stavak 60., 28. studenoga 2023., i ondje navedenu sudsku praksu), Sud smatra da je nepristranost Ustavnog suda mogla biti podložna stvarnoj sumnji jer je sin suca R.M.-a bio u ovisnom i podređenom položaju u odnosu na odvjetnika koji je zastupao društvo M., odnosno, jednog od podnositeljevih suokrivljenika u kaznenom postupku zbog kojeg se prigovara (usporedi gore navedeni predmet *Ramljak*, stavak 38.). Taj zaključak potkrepljuje činjenica da je, nakon što je R.M. postao sudac Ustavnog suda, odvjetničko društvo koje je zastupalo podnositeljeve suokrivljenike „preuzelo" njegov odvjetnički ured i zastupanje u većini predmeta u kojima je bio vodeći odvjetnik (vidi stavak 11. ove presude).

42. S tim u vezi Sud nije uvjeren tvrdnjom Vlade da bi se postojanje dotične veze moglo tumačiti i tako da ukazuje na to da je sudac R.M. bio „naklonjeniji" svim okrivljenicima. Kao prvo, u domaćem pravu uzima se u obzir činjenica da probici obrane suokrivljenika u jedinstvenom kaznenom postupku za isto kazneno djelo mogu biti suprotni, a u tom slučaju ih u skladu s člankom 69. Zakona o kaznenom postupku ne može zastupati isti branitelj (vidi stavak 15. ove presude). Kao drugo, Vlada se nije pozvala ni na kakvu konkretnu okolnost koja ukazuje na to da su interesi podnositelja u ovom predmetu mogli biti usklađeni s interesima društva M. niti Sud može sam razaznati takvu okolnost. S tim u vezi, Sud napominje da je društvo M. priznalo krivnju, a podnositelj zahtjeva poricao je počinjenje djela koja su mu stavljena na teret (vidi stavak 7. ove presude). U svakom slučaju, u ovom predmetu odlučujuća je činjenica da se podnositeljeve sumnje u nepristranost suca R.M.-a mogu smatrati objektivno opravdanima.

43. Prethodna razmatranja dostatna su Sudu za zaključak da sastav Ustavnog suda nije bio takav da jamči njegovu nepristranost i da nije ispunio konvencijski standard prema objektivnom testu.

44. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

45. Člankom 41. Konvencije predviđeno je:

> „Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

46. Podnositelj zahtjeva potraživao je iznos od 500.000 eura (EUR) na ime naknade imovinske štete. Potraživao je i 50.000 eura na ime naknade neimovinske štete.

47. Vlada je osporila ta potraživanja.

48. Sud primjećuje da se potraživanje podnositelja zahtjeva na ime imovinske štete temelji na shvaćanju da je njegova osuda bila neopravdana.

49. Međutim, utvrđenje povrede u ovom predmetu ne znači da je podnositelj zahtjeva bio neopravdano osuđen (usporedi *Dvorski protiv Hrvatske* [VV], br. 25703/11, stavak 117., ECHR 2015, i *Vasaráb i Paulus protiv Slovačke*, br. 28081/19 i 29664/19, stavak 80., 15. prosinca 2022.), već znači, kako je prethodno navedeno, da sastav Ustavnog suda nije ispunio konvencijski standard prema objektivnom testu (vidi stavak 43. ove presude). Nadalje, kako je navedeno u uvodu, preostali prigovori podnositelja zahtjeva o navodnoj nepoštenosti kaznenog postupka koji se vodio protiv njega odbačeni su kao nedopušteni u fazi obavještavanja o predmetu. Prema tome, Sud ne nalazi nikakvu uzročno-posljedičnu vezu između utvrđene povrede i navodne imovinske štete; stoga odbacuje taj zahtjev.

50. Kad je riječ o potraživanju na ime neimovinske štete, Sud smatra da utvrđenje povrede članka 6. stavka 1. Konvencije samo po sebi predstavlja dovoljnu pravednu naknadu u ovim okolnostima (vidi gore navedeni predmet *Mežnarić*, stavak 44.).

B. Troškovi i izdaci

51. Podnositelj zahtjeva potraživao je i 25.000 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i pred ovim Sudom, a od toga se iznos od 50.000 hrvatskih kuna (6.636 eura) odnosi na troškove postupka pred Sudom.

52. Vlada je osporila ta potraživanja.

53. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno nastali i bili potrebni te da je njihova visina razumna. U ovom predmetu, uzimajući u obzir dokumente u svojem posjedu i gore navedene kriterije, Sud primjećuje da ne postoje dokazi koji upućuju na to da su podnositelju zahtjeva nastali dodatni troškovi i izdaci pred domaćim sudovima kao posljedica povrede njegova prava na suđenje pred nepristranim sudom (*ibid.*, stavak 48.). Sud stoga odbacuje taj zahtjev. Međutim, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 2.000 eura na ime troškova i izdataka nastalih u postupku pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositelju na taj iznos.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije

3. *presuđuje* da utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja pravednu naknadu za bilo kakvu neimovinsku štetu koju je podnositelj zahtjeva pretrpio

4. *presuđuje*
   (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva na ime troškova i izdataka, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, iznos od 2.000 EUR (dvije tisuće eura), uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositelju,
   (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedeni iznos koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda

5. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 30. travnja 2026. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Liv Tigerstedt zamjenica tajnika	Ivana Jelić predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

